

–Türkiye – Avrupa Birliği İlişkilerinin Hukuki Meseleleri–
7. Ders:
Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki Üyelik İlişkisi:
Tarihsel Gelişim -2-

PROF. DR. İLKE GÖÇMEN

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKU ANABİLİM DALI

JEAN MONNET CHAIR

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Disclaimer: The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

1

Sunuş Planı

Katılım Müzakereleri / Müzakere Çerçeve Belgesi

Tarama / Tarama Sonu Raporu

Müzakereler

2

Katılım Müzakerelerine Doğru

Brüksel Zirvesi (Haziran 2004) para. 27:

- «Zirve, Türkiye'nin reform sürecinde bugüne kadar yaptığı, Mayıs ayında kabul edilen önemli ve geniş çaplı anayasal değişiklikler dahil, ciddi ilerlemeyi memnuniyetle karşılar.»

3

Katılım Müzakerelerine Doğru

Brüksel Zirvesi (Haziran 2004) para. 31:

- «Zirve, Türkiye'yi, Ankara Anlaşması'nı yeni üye devletlerin katılımına adapte etmek için [Birlik] ve onun 25 üye devleti adına Komisyon ile müzakereleri tamamlamaya çağırır.»

Komisyon (Temmuz 2004)

- Ankara Anlaşması ile ilgili Taslak Protokol'ü Türkiye'ye sunmuştur.

4

Katılım Müzakerelerine Doğru

İlerleme Raporu (Ekim 2004)

- Komisyona göre Türkiye, Kopenhag siyasi kriterlerini –bazı eksikliklere rağmen – yeterli derecede karşılamıştır.
- Türkiye ile üyelik müzakereleri başlatılsın.
- Altı mevzuat (ör: Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu) müzakereler başlamadan önce yürürlüğe girsin.
- Türkiye, Ankara Anlaşması ile ilgili Taslak Protokol'e yanıt versin.

5

Katılım Müzakerelerine Doğru

Türkiye

- Altı mevzuatı kabul etmiştir.
- Ankara Anlaşması ile ilgili Taslak Protokol'ü imzalayacağını belirtmiştir.

6

Katılım Müzakerelerine Doğru

Brüksel Zirvesi (Aralık 2004) para. 19:

- «Zirve, Türkiye'nin Ankara Anlaşması'nın adaptasyonu ile ilgili Protokol'ü imzalama kararını memnuniyetle karşılar.»

para. 20:

- «... Zirve, [Aralık 1999 Helsinki Zirvesi'nde öngörüldüğü üzere] sınır anlaşmazlıkları ile ilgili durumu gözden geçirmiştir ve buna yönelik ilk temasları memnuniyetle karşılar.»

7

Katılım Müzakerelerine Doğru

para. 21:

- «Zirve, ... altı mevzuatın kabulünü memnuniyetle karşılar.
- ... Türkiye, bu mevzuat yürürlüğe sokulduğu takdirde, katılım müzakerelerini açmak adına Kopenhag siyasi kriterlerini yeterince karşılamaktadır.
- Komisyon, 23. paragrafta belirlenen temelde, Türkiye ile müzakerelerin çerçevesine yönelik bir öneriyi Konseye sunmaya çağrılır.
- Konsey, 3 Ekim 2005'te müzakereleri açmak amacıyla bu çerçeve üstünde anlaşmaya davet edilir.»

8

Katılım Müzakerelerine Doğru

Türkiye

- Bakanlar Kurulu kararlarıyla Türkiye-AB gümrük birliğinin uygulama alanını yeni üye devletlere genişletme yolunu denedi.

AB

- Bunu yeterli görmedi.
- Ek Protokol ile ilgili Türkiye'nin taahhütte bulunduğunu hatırlattı.

9

Katılım Müzakerelerine Doğru

Türkiye (29 Temmuz 2005)

- Ek Protokol'ü bir Deklarasyon ekleyerek imzaladı.

Deklarasyon para. 3:

- «Türkiye ... Kıbrıs Rum makamlarının, halihazırda olduğu gibi, Kıbrıs'ta sadece ara bölgenin güneyinde otorite, denetim ve yetki icra ettiği ve Kıbrıs Türk halkını temsil etmediği şeklindeki tutumunu sürdürecektir....»

10

Katılım Müzakerelerine Doğru

Deklarasyon para. 4:

- «Türkiye; bu Protokol'ün imzalanması, onaylanması ve uygulanmasının, Protokol'de atıfta bulunulan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin herhangi bir biçimde tanınması anlamına gelmediğini ... beyan eder.»

11

Katılım Müzakerelerine Doğru

Deklarasyon para. 6:

- «Kapsamlı bir çözüm bulununcaya değin, Türkiye'nin Kıbrıs'a ilişkin tutumu değişmeyecektir. Türkiye, Kıbrıs'ta kapsamlı bir çözüm sonucunda oluşacak yeni ortaklık devleti ile ilişkiler tesis etmeye hazır olduğunu beyan eder.»

12

Katılım Müzakerelerine Doğru

AB (21 Eylül 2005)

- Karşı Deklarasyon yayımladı.

Karşı Deklarasyon para. 2:

- «... [AB] ve üyesi devletler, işbu bildirin tek taraflı olduğunu, Protokol'ün bir parçası olmadığını ve Türkiye'nin Protokol'de yer alan yükümlülükleri üzerinde hukuki bir etkisi bulunmadığını açıkça belirtir.»

13

Katılım Müzakerelerine Doğru

Karşı Deklarasyon para. 3:

- «...Türkiye, Protokol'ü tüm üye devletlere bütünüyle uygulamalıdır. AB bunu yakından takip edecek ve 2006 yılında tüm uygulamayı değerlendirecektir. [AB] ve üyesi devletler, ilgili fasıllarda müzakerelerin başlamasının, Türkiye'nin anlaşmadan doğan yükümlülüklerini tüm üye devletlere karşı yerine getirmesine bağlı olduğunu vurgular. ...»

14

Katılım Müzakerelerine Doğru

Karşı Deklarasyon para. 5:

- «Tüm üye devletlerin tanınması katılım sürecinin bir parçasıdır. ...»

15

Katılım Müzakerelerine Doğru

Türkiye

- Karşı Deklarasyon sonrası Ek Protokol'ü TBMM'ye sunmamıştır.

Bakanlar Konseyi (3 Ekim 2005)

- Müzakere Çerçeve Belgesi zor koşullarda kabul edilmiştir.
  - Ek Protokol ile ilgili sıkıntılar...
  - Avrupa Anayasal Antlaşması'nın Fransa ve Hollanda'da referandum mağlubiyeti...

16

Müzakere Çerçeve Belgesi

Müzakerelere İlişkin İlkeler

Müzakerelerin Esası

Müzakere Usulleri

17

Müzakere Çerçeve Belgesi

Müzakereler hangi hızda ilerler?

- Her aday devlet kendi hızını belirler.
(para. 1)

18

Müzakere Çerçeve Belgesi

Müzakereler tam üyeliği garanti eder mi?

- Etmez, ama hedef üyeliktir! (para. 2)
- Hazmetme kapasitesi önemli bir mülahazadır. (para. 3)

19

Müzakere Çerçeve Belgesi

Kopenhag siyasi kriterleri

- Müzakerelere başlamakta ön koşuldur. (para. 4)
- Uyumsuzluk, müzakereleri askıya alma sebebi oluşturabilir. (para. 5)

20

Müzakere Çerçeve Belgesi

Müzakereler nasıl askıya alınabilir? (para. 5)

- Türkiye, AB'nin temelini oluşturan özgürlük, demokrasi, insan haklarına ve temel özgürlüklere saygı ve hukukun üstünlüğü ilkelerini ciddi ve sürekli olarak ihlal ediyorsa
- Komisyon müzakerelerin askıya alınmasını ve müzakerelerin tekrar başlatılması için gerekli koşulları tavsiye ederse
  - kendi inisiyatifiyle veya üye devletlerin üçte birinin talebi üzerine

21

Müzakere Çerçeve Belgesi

...askıya alma...

- Konsey, Türkiye'yi de dinledikten sonra, nitelikli çoğunlukla, müzakerelerin askıya alınmasına ve müzakerelerin tekrar başlatılması için gerekli koşullara karar verirse
- Üye devletler, Hükümetlerarası Konferansta Konsey kararı doğrultusunda hareket eder.

22

Müzakere Çerçeve Belgesi

Müzakerelerin ilerlemesi hangi koşullara göre ölçülür? (para. 6)

- -Kopenhag siyasi, ekonomik ve müktesebata uyum kriterleri
- -iyi komşuluk ilişkileri ve sınır anlaşmazlıklarının barışçıl yollardan halli
- -Kıbrıs sorununa çözüm çabalarına destek olma
- -Ek Protokol'ü yerine getirme
- -KOB'u uygulama

23

Müzakere Çerçeve Belgesi

Katılım için ne gerekir?

- Birlik müktesebatı, katılım tarihindeki haliyle, kabul edilmelidir. (para. 10)
- Mevzuat uyumu
- Mevzuatın etkili olarak uygulanması

24

Müzakere Çerçeve Belgesi

Birlik müktesebatı nelerden oluşur? (para. 10) (öz olarak):

- -(AAET ile) ABA ve ABİHA'nın içeriği, ilkeleri ve siyasi hedefleri
- -Antlaşmalar uyarınca kabul edilen tasarruflar ve ABAD kararları
- -AB çerçevesinde kabul edilen, hukuken bağlayıcı olan veya olmayan diğer işlemler (örneğin, kurumlar arası anlaşmalar, ilke kararları, bildirimler, tavsiyeler, kılavuzlar)
- -AB'nin üç sütunlu yapısı kaynaklı olup henüz kaldırılmamış ve değiştirilmemiş olması nedeniyle hâlen yürürlükteki eski ikinci ve üçüncü sütun önlemleri
- -Salt AB veya AB ve üye devletler tarafından birlikte akdedilen uluslararası anlaşmalar ve üye devletlerin AB faaliyetlerine ilişkin olarak aralarında akdettikleri uluslararası anlaşmalar

25

Müzakere Çerçeve Belgesi

Müktesebatı etkili uygulamak için ne gerekir? (para. 17)

- Etkin ve tarafsız bir kamu hizmeti üzerine kurulmuş iyi işleyen ve istikrarlı bir kamu yönetimi,
- Bağımsız ve etkin bir yargı sistemi.

26

Müzakere Çerçeve Belgesi

Müzakereler gerçek anlamda «müzakere» midir?

- Hayır, istisnai olarak, geçici tedbirler alınabilir. (para. 12)

Daimi korunma hükümleri öngörülebilir mi?

- Evet, özellikle kişilerin serbest dolaşımı, yapısal politikalar veya tarım gibi alanlarda. (para. 12)

27

Müzakere Çerçeve Belgesi

Müzakereler enerken hangi tarihte tamamlanabilir?

- Müzakereler, Türkiye'nin katılımı önemli mali sonuçlar yaratabileceğinden, ancak 2014'ten sonra tamamlanabilir. (para. 13)
  - Bir sonraki 7 yıllık Mali Çerçeve oluşturulabilsin diye.

28

Müzakere Çerçeve Belgesi

Müzakereler nasıl yürütülür?

Komisyon

- tarama sürecini başlatır ve tamamlar.

Konsej

- Komisyonun raporu temelinde, her bir faslı, ayrı ayrı, oybirliğiyle müzakereye açar.

29

Müzakere Çerçeve Belgesi

Hükümetlerarası Konferans (tüm üye devletler + aday devlet)

- Bu durum ilan edilir.

Türkiye

- “Müzakere Pozisyon Belgesi” hazırlar.

Konsej

- Komisyonun önerisi temelinde “Ortak Tutum Belgesi” hazırlar.
- İlgili fasıl üstünde müzakereler fiilen başlar.

30

Müzakere Çerçeve Belgesi

Konsej

- Komisyonun raporu temelinde, her bir faslın müzakerelerini, ayrı ayrı, oybirliğiyle geçici olarak kapatır.

Hükümetlerarası Konferans (tüm üye devletler + aday devlet)

- Bu durum ilan edilir.

En son

- 33 müzakere başlığı nihai olarak kapatılır ve son iki başlık müzakere edilir.

31

Müzakere Çerçeve Belgesi / Müzakere Başlıkları

- 1. Malların serbest dolaşımı
- 2. İşçilerin serbest dolaşımı
- 3. İş kurma hakkı ve hizmet sunumu serbestisi
- 4. Sermayenin serbest dolaşımı
- 5. Kamu ihaleleri
- 6. Şirketler hukuku
- 7. Fikri mülkiyet hukuku
- 8. Rekabet politikası
- 9. Mali hizmetler
- 10. Bilgi toplumu ve medya
- 11. Tarım ve kırsal kalkınma
- 12. Gıda güvenliği, hayvan ve bitki sağlığı politikası
- 13. Balıkçılık
- 14. Ulaştırma politikası
- 15. Enerji
- 16. Vergilendirme
- 17. Ekonomik ve parasal politika
- 18. İstatistik
- 19. Sosyal politika ve istihdam
- 20. Girişimcilik ve sanayi politikası
- 21. Trans-Avrupa ağları
- 22. Bölgesel politika ve yapısal araçların koordinasyonu
- 23. Yargı ve temel haklar
- 24. Adalet, özgürlük ve güvenlik
- 25. Bilim ve araştırma
- 26. Eğitim ve kültür
- 27. Çevre
- 28. Tüketici ve sağlığın korunması
- 29. Gümrük birliği
- 30. Dış ilişkiler
- 31. Dış politika, güvenlik ve savunma politikası
- 32. Mali kontrol
- 33. Mali ve bütçesel hükümler
- 34. Kurumlar
- 35. Diğer hususlar

32

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

İlerleme Raporu (Ekim 2005)

- Türkiye, Kopenhag siyasi kriterlerini yeterli ölçüde yerine getirmeye devam etmektedir, ancak reformlar yavaşlamıştır.

(Gözden Geçirilmiş) Katılım Ortaklığı Belgesi (23 Ocak 2006)

- Konsey tarafından kabul edilmiştir.

Türkiye

- Buna karşılık bir UP hazırlanmamıştır.
- Türkiye, «Müktesebata Uyum Programı» adını verdiği başka bir belge hazırlamıştır.

33

Tarama / Tarama Sonu Raporu

Ekim 2005 – Ekim 2006

- Tarama süreci tamamlandı.
- <https://www.ab.gov.tr/38.html>

Haziran 2006 Hükümetlerarası Konferansı

- Müzakere süreci fiilen başlatılmıştır.
- «25. Bilim ve Araştırma» faslı açılıp geçici olarak kapatılmıştır.

34

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

İlerleme Raporu (Ekim 2006)

- Türkiye, Kopenhag siyasi kriterlerini yeterli ölçüde yerine getirmeye devam etmektedir, ancak reformlar yavaşlamıştır.

Yavaşlamanın olası nedenleri

- Türkiye: Avrupa bütünleşmesine karşıtlık artış göstermiştir.
- Almanya & Fransa: «Özel statü» fikri ortaya atılmıştır.

35

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

Kıbrıs Sorunu

AB

- Türkiye Ek Protokol'den doğan taahhütlerini yerine getirsin.
- Türkiye, limanlarını Kıbrıs bandıralı gemilere ve hava araçlarına açsın.

Türkiye

- AB, Kuzey Kıbrıs'ın izolasyonunu hafifletecek önlemler (doğrudan ticaret, mali yardım vb) alsın.
- KKTC hava ve deniz limanlarından bir bölümü uluslararası kullanıma açsın.

36

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

Komisyon (29 Kasım 2006)

- Ek Protokol Karşı Deklarasyonu çerçevesinde 8 fasılda müzakerelerin dondurulmasını önerdi.

37

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

Bakanlar Konseyi (11 Aralık 2006)

- Türkiye'nin Ek Protokol'den doğan taahhütlerini yerine getirmesi,
  - 8 fasıl için açılış kriteridir.
  - tüm fasılların kapanması için kapanış kriteridir.
- Aralık 2009'da durum gözden geçirilecektir.

38

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

8 Fasıll

- 1. Malların serbest dolaşımı
- 3. İş kurma hakkı ve hizmet sunumu serbestisi
- 9. Mali hizmetler
- 11. Tarım ve kırsal kalkınma
- 13. Balıkçılık
- 14. Ulaştırma politikası
- 29. Gümrük birliği
- 30. Dış ilişkiler

39

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

Türkiye Kamuoyu

- AB'nin aldığı kararlar olumsuz yansıma bulmuştur.
  - AB'ye uyum çabalarına karşı bir anlayış doğmuştur.

Türkiye (Nisan 2007)

- Türkiye'nin AB Müktesebatına Uyum Programı
  - 33 fasılda gerçekleştirilecek uyum çalışmaları belirlenmiştir.

40

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

2007 yılında müzakereye açılan fasıllar

- 20) İşletme ve Sanayi Politikası (Mart 2007)
- 18) İstatistik (Haziran 2007)
- 32) Mali Kontrol (Haziran 2007)
- 21) Trans-Avrupa Ağları (Aralık 2007)
- 28) Tüketicinin ve Sağlığın Korunması (Aralık 2007)

41

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

Fransa / Sarkozy (Ağustos 2007)

- Üyelik ile ilgili gördüğü 5 faslın müzakere açılmasına tek taraflı olarak karşı çıkmıştır.
  - 11. Tarım ve kırsal kalkınma
  - 17. Ekonomik ve parasal politika
  - 22. Bölgesel politika ve yapısal araçların koordinasyonu
  - 33. Mali ve bütçesel hükümler
  - 34. Kurumlar

42

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

(Gözden Geçirilmiş) Katılım Ortaklığı Belgesi (18 Şubat 2008)

- Konsey tarafından kabul edilmiştir.

(Gözden Geçirilmiş) Ulusal Program (31 Aralık 2008)

- Türkiye tarafından ilan edilmiştir.

43

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

2008 yılında müzakereye açılan fasıllar

- 6) Şirketler Hukuku (Haziran 2008)
- 7) Fikri Mülkiyet Hukuku (Haziran 2008)
- 4) Sermayenin Serbest Dolaşımı (Aralık 2008)
- 10) Bilgi Toplumu ve Medya (Aralık 2008)

44

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

Bakanlar Konseyi (8 Aralık 2009)

- (Güney) Kıbrıs, ilişkiler normalleşmedikçe, 6 fasılda ilerleme kaydedilmesini tek taraflı olarak bloke etmiştir.
- 2) İşçilerin Serbest Dolaşımı
- 15) Enerji
- 23) Yargı ve Temel Haklar
- 24) Adalet, Özgürlük ve Güvenlik
- 26) Eğitim ve Kültür
- 31) Dış, Güvenlik ve Savunma Politikası

45

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

2009 yılında müzakereye açılan fasıllar

- 16) Vergilendirme (Haziran 2009)
- 27) Çevre (Aralık 2009)

2010 yılında müzakereye açılan fasıl

- 12) Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı (Haziran 2010)

46

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

«Pozitif Gündem» (Mayıs 2012)

Komisyon

- Katılım sürecini canlandırmak amacıyla önermiştir.
- AB mevzuatı ile uyum, siyasi reformlar ve temel haklar, vize, mobilite ve göç, enerji, ticaret, terörle mücadele ve dış politika alanında diyalog.

Türkiye

- İyi niyetli bir girişim mi, yoksa örtülü bir imtiyazlı ortaklık denemesi mi?

47

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

2013 yılında müzakereye açılan fasıl

- 22) Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu (Kasım 2013)

48

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

Vize Serbestisi Diyalogu / Geri Kabul Anlaşması (Aralık 2013)

- Vize Serbestisi Diyalogu
  - Schengen alanına kısa süreli seyahat amaçlı seyahat eden Türk vatandaşlarına uygulanan vize yükümlülüğünü kaldırmak.
- Yol Haritası / Beş Ana Başlık / 72 Kriter
  - Belge güvenliği, Göç yönetimi, Kamu düzeni ve güvenliği, Temel haklar, Düzensiz göçmenlerin geri kabulü
- Geri Kabul Anlaşması
  - Aralık 2013 imza / Ekim 2014 yürürlük (Türk vatandaşları yönünden)

49

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

AB Zirvesi (Ekim 2015)

- AB'ye yönelik sığınmacı akınının kontrolüne yönelik Eylem Planı üzerinde anlaşıldı.

Türkiye – AB Hükümet ve Devlet Başkanları Toplantısı (Kasım 2015)

- Katılım müzakerelerine hız verilsin.
- Türkiye – AB Üst Düzey Diyalogu güçlendirilsin.
- Vize Serbestisi Diyalogu hızlandırılınsın.
- Ortak Göç Eylem Planı uygulansın.
- Türkiye için Sığınmacı Mali İmkani oluşturulsun.
- Gümrük Birliği güncellensin.

50

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

2015 yılında müzakereye açılan fasıl

- 17) Ekonomik ve Parasal Politika (Aralık 2015)

51

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

II. Türkiye – AB Hükümet ve Devlet Başkanları Toplantısı (7 Mart 2016)

- Türkiye, Ege Denizi'nde yaşanan ölümleri sonlandırmak amacıyla AB ile geliştirilecek işbirliğine ilişkin önerilerini sunmuştur.

52

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

III. Türkiye – AB Hükümet ve Devlet Başkanları Toplantısı (18 Mart 2016)

- Katılım müzakerelerine hız verilsin.
- Vize Serbestisi Diyalogu hızlandırilsin.
- Gümrük Birliği güncellensin.
- Düzensiz göçün önlenmesi amacıyla "1'e 1" formülü hayata geçirilsin,
- Tahsis edilen 3 milyar avronun kullanımı hızlandırilsin, ilave 3 milyar avro fon sağlansın.

53

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

Komisyon (Mayıs 2016)

- 3. Vize Serbestisi Diyalogu Raporunu açıklamıştır.
- 7 yükümlülük kalmıştır.
  - ... terörizmle mücadele mevzuatı ve uygulamalarının yenilenmesi ...

2016 yılında müzakereye açılan fasıl

- 33) Mali ve Bütçesel Hükümler (Haziran 2016)

54

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Siyasi Diyalog Toplantısı (Eylül 2016)

- Türkiye'nin AB'ye katılım müzakerelerinde mevcut durum
- Göç krizi, vize serbestisi diyalogu, ekonomi, enerji ve ticaret alanlarında geliştirilen işbirliği

Avrupa Parlamentosu (Kasım 2016)

- Türkiye ile müzakereler dondurulsun.

AB Zirvesi (Aralık 2016)

- Türkiye ile katılım müzakereleri gündem maddesi olarak ele alınamadı.

55

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

AB – Türkiye Liderler Toplantısı (Mart 2018)

- Göç işbirliği
- Terörizmle mücadele yönündeki ortak çıkarlar
- Türkiye'deki hukukun üstünlüğü
- Türkiye'nin Doğu Akdeniz ve Ege Denizi'ndeki yakın tarihli eylemleri
- Türkiye'nin Suriye'deki müdahaleleri

56

Müzakere Çerçeve Belgesi Sonrası

Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Siyasi Diyalog Toplantısı (Kasım 2018)

- Türkiye'nin AB'ye katılım müzakerelerinde mevcut durum
- Ekonomi, ticaret ve gümrük birliği, güvenlik, mali işbirliği (IPA), enerji, göç, vize serbestisi ve terörle mücadele

57

2021

AB-Türkiye Siyasi, Ekonomik ve Ticari İlişkileri Durumu Raporu (Yüksek Temsilci – 22 Mart 2021)

- Siyasi İlişkiler
- AB ile Türkiye Arasındaki İkili İlişkiler
- Ekonomi ve Ticaret
  - Sonuç: aşamalı, orantılı ve geri döndürülebilir bir yaklaşımla olası işbirliği alanları belirlemek...

58

2021

25 Mart 2021 AB Zirvesi

- «Doğu Akdeniz» başlığı altında kararlar alınmıştır:
  - AB-Türkiye Siyasi, Ekonomik ve Ticari İlişkileri Durumu Raporu memnuniyetle karşılanmıştır.
  - AB, Türkiye ile aşamalı, orantılı ve geri döndürülebilir biçimde ortak çıkar alanlarından bazılarında işbirliğini geliştirmeye hazırdır...
  - Haziran 2021 AB Zirvesinde yeni kararlar alınacaktır.

59

2021

25 Haziran 2021 AB Zirvesi

- AB, Türkiye ile aşamalı, orantılı ve geri döndürülebilir biçimde ortak çıkar alanlarından bazılarında işbirliğini geliştirmeye hazırdır...
- Zirve Sonuç Bildirgesi'nde aşağıdaki konularla ilgili paragraflar bulunmaktadır:
  - Doğu Akdeniz'de istikrarlı ve güvenli bir çevre
  - Gümrük birliğinin güncellenmesi süreci
  - Üst düzey diyalog hazırlıkları
  - Mülteciler ve mali yardım
  - Kıbrıs sorununun çözümü
  - Hukukun üstünlüğü ve temel haklar...

60

T.C. AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI KATILIM MÜZAKERELERİNDE MEVCUT DURUM (30 Haziran 2016)	
AÇILAN FASILLAR	EK PROTOKOL KARARININ AÇILIŞ KRİTERİ OLDUĞU FASILLAR
25 BİLİM VE ARAŞTIRMA (Geçici olarak kapatıldı)	1 MALLARIN SERBEST DOLAŞIMI
20 İŞLETME VE SANAYİ POLİTİKASI	3 İŞ KURMA HAKKI VE HİZMET SUNUMU SERBESTİSİ
18 İSTATİSTİK	9 MALİ HİZMETLER
32 MALİ KONTROL	11 TARIM VE KIRSAL KALKINMA
21 TRANS-AVRUPA AĞLARI	13 BALIKÇILIK
28 TÜKETİCİNİN VE SAĞLIĞIN KORUNMASI	14 TAŞIMACILIK POLİTİKASI
6 ŞİRKETLER HUKUKU	29 GÜMRÜK BİRLİĞİ
7 FİKRİ MÜLKİYET HUKUKU	30 DIŞ İLİŞKİLER
10 BİLGİ TOPLUMU VE MEDYA	
4 SERMAYENİN SERBEST DOLAŞIMI	GKRY'NİN TEK TARAFLI OLARAK BLOKE ETTİĞİ FASILLAR
16 VERGİLENDİRME	2 İŞÇİLERİN SERBEST DOLAŞIMI
27 ÇEVRE	15 ENERJİ
12 GIDA GÜVENLİĞİ, VETERİNERLİK VE BİTKİ SAĞLIĞI	23 YARGI VE TEMEL HAKLAR
22 BÖLGESEL POLİTİKA VE YAPISAL ARAÇLARIN KOORDİNASYONU	24 ADALET, ÖZGÜRLÜK VE GÜVENLİK
17 EKONOMİK VE PARASAL POLİTİKA	26 EĞİTİM VE KÜLTÜR
33 MALİ VE BÜTÇESEL HÜKÜMLER	31 DIŞ, GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKASI
SİYASİ BLOKAJA TABİ OLMAYAN FASILLAR	
5 KAMU ALIMLARI	34 KURUMLAR (Müzakerelerin sonunda)
8 REKABET POLİTİKASI	35 DİĞER KONULAR (Müzakerelerin sonunda)
19 SOSYAL POLİTİKA VE İSTİHDAM	

61

Sonuç Yerine
/ Karşılıklı iki eğilimin –bitmeyecek– mücadelesi mi?

AB

- Türkiye, ilkesel olarak, AB üyesi olmamalıdır.
- Türkiye, gerekli koşulları sağladığı müddetçe, AB üyesi olabilmelidir.

Türkiye

- Türkiye, ilkesel olarak, Avrupa bütünleşmesinin içinde yer almalı ve bunun için çaba göstermelidir.
- Türkiye, ne yaparsa yapsın Avrupa bütünleşmesine dahil edilmeyecektir, o nedenle bunun için çaba gösterilmemelidir.

62

EKLER

63

Müzakere Çerçeve Belgesi para. 1

Müzakerelere İlişkin İlkeler / para. 1:

- «Müzakereler Türkiye'nin kendi başarısına dayanır ve müzakerelerin hızını Türkiye'nin üyelik koşullarını yerine getirmede kaydettiği ilerleme belirler. ...»

64

Müzakere Çerçeve Belgesi para. 2

Müzakerelere İlişkin İlkeler / para. 2:

- « ... Müzakerelerin ortak hedefi üyeliktir.
- Bu müzakereler, sonucu önceden garanti edilemeyen ucu açık bir süreçtir. ...
- [üyelik gerçekleşmezse] Türkiye'nin Avrupa yapılarına mümkün olan en güçlü bağlarla kenetlenmesi sağlanmalıdır.»

65

Müzakere Çerçeve Belgesi para. 3

Müzakerelere İlişkin İlkeler / para. 3:

- «... Birliğin, Avrupa bütünleşmesine ilişkin ivmesini koruyarak Türkiye'yi absorbe etme kapasitesi, hem Birliğin, hem de Türkiye'nin genel çıkarı açısından önemli bir mülahazadır. ...»

66

Müzakere Çerçeve Belgesi para. 4

Müzakerelere İlişkin İlkeler / para. 4:

- «Müzakereler, Türkiye'nin ... siyasi kriterleri yeterli derecede karşılmasına dayanarak başlatılır.

67

Müzakere Çerçeve Belgesi para. 5

Müzakerelere İlişkin İlkeler / para. 5:

- «Türkiye'de, Birliğin temelini oluşturan özgürlük, demokrasi, insan haklarına ve temel özgürlüklere saygı ve hukukun üstünlüğü ilkelerinin ciddi ve sürekli olarak ihlal edilmesi durumunda, Komisyon kendi inisiyatifiyle veya üye devletlerin üçte birinin talebi üzerine müzakerelerin askıya alınmasını tavsiye eder ve müzakerelerin tekrar başlatılması için gerekli koşulları önerir.
- Konsey, böyle bir tavsiye üzerine, Türkiye'yi de dinledikten sonra, nitelikli çoğunlukla, müzakerelerin askıya alınıp alınmamasını ve tekrar başlatılması için gerekli koşulları karara bağlar.
- Üye devletler, Hükümetlerarası Konferansta, oybirliği genel kuralına hâle gelmeksizin, Konsey kararı doğrultusunda hareket eder.
- Avrupa Parlamentosu bilgilendirilir.»

68

Müzakere Çerçeve Belgesi para. 6

Müzakerelere İlişkin İlkeler / para. 6:

- «Müzakerelerin ilerlemesini, ... Türkiye'nin katılıma hazırlık yönünde kaydettiği gelişme yönlendirir. Bu ilerleme, özellikle aşağıdaki koşullara göre ölçülür:»
- -Kopenhag siyasi, ekonomik ve müktesebata uyum kriterleri
- -iyi komşuluk ilişkileri ve sınır anlaşmazlıklarının barışçıl yollardan halli
- -Kıbrıs sorununa çözüm çabalarına destek olma
- -Ek Protokol'ü yerine getirme
- -KOB'u uygulama

69

Müzakere Çerçeve Belgesi para. 7 ve 8

Müzakerelere İlişkin İlkeler / para. 7:

- «Katılım sürecinde, Türkiye'nin üçüncü ülkelere karşı uyguladığı politikaları ve uluslararası kuruluşlardaki tutumlarını ... Birlik ve üye devletler tarafından kabul edilen politikalar ve tutumlar ile aşamalı olarak uyumlaştırması gerekmektedir.»

Müzakerelere İlişkin İlkeler / para. 8:

- «Katılım müzakerelerine paralel olarak, Birlik, Türkiye ile yoğun bir siyasi diyalog ve sivil toplum diyalogu içine girer.»

70

Müzakere Çerçeve Belgesi para. 10

Müzakerelerin Esası / para. 10:

- «Katılım, Birlik müktesebatı olarak bilinen, Birlik sistemine ve Birliğin kurumsal çerçevesine bağlanan hak ve yükümlülüklerin kabulünü gerektirir.
- Türkiye bu müktesebatı, katılım tarihindeki haliyle uygulamak zorundadır.
- Ayrıca, katılım, mevzuat uyumuna ilaveten, müktesebatın zamanında ve etkili olarak uygulanmasını da gerektirir.»

71

Müzakere Çerçeve Belgesi para. 10

Müzakerelerin Esası / para. 10:

- «Müktesebat sürekli olarak gelişmekte olup, aşağıdakileri içermektedir:»
- -(AAET ile) ABA ve ABİHA'nın içeriği, ilkeleri ve siyasi hedefleri
- -Antlaşmalar uyarınca kabul edilen tasarruflar ve ABAD kararları
- -AB çerçevesinde kabul edilen, hukuken bağlayıcı olan veya olmayan diğer işlemler (örneğin, kurumlar arası anlaşmalar, ilke kararları, bildirimler, tavsiyeler, kılavuzlar)
- -AB'nin üç sütunlu yapısı kaynaklı olup henüz kaldırılmamış ve değiştirilmemiş olması nedeniyle hâlen yürürlükteki eski ikinci ve üçüncü sütun önlemleri
- -Salt AB veya AB ve üye devletler tarafından birlikte akdedilen uluslararası anlaşmalar ve üye devletlerin AB faaliyetlerine ilişkin olarak aralarında akdettikleri uluslararası anlaşmalar

72

Müzakere Çerçeve Belgesi para. 11

Müzakerelerin Esası / para. 11:

- «Türkiye'nin bir üye devlet olmasının getireceği tüm hak ve yükümlülükler, Türkiye ve Topluluklar arasındaki mevcut tüm ikili anlaşmaların ve Türkiye tarafından akdedilmiş üyelik yükümlülükleriyle bağdaşmayan tüm diğer uluslararası anlaşmaların sona erdirilmesini gerektirir.»

73

Müzakere Çerçeve Belgesi para. 12

Müzakerelerin Esası / para. 12:

- «Müktesebattan kaynaklanan hak ve yükümlülüklerin Türkiye tarafından üstlenilmesi, müktesebatta spesifik uyarlamalar yapılmasını gerektirebilir ve istisnai olarak, katılım müzakereleri sırasında belirlenmesi gereken geçici tedbirlerin alınmasına neden olabilir. ...
- Uzun geçiş süreleri, derogasyonlar, spesifik düzenlemeler veya daimi korunma hükümleri (yani, korunma tedbirlerinin alınmasına dayanak teşkil eden, daimi surette ileri sürülebilecek hükümler) öngörülebilir. Komisyon, gerektiğinde bu hükümleri, kişilerin serbest dolaşımı, yapısal politikalar veya tarım gibi alanlarda hazırlayacağı önerilere dahil eder. ...»

74

Müzakere Çerçeve Belgesi para. 13

Müzakerelerin Esası / para. 13:

- «... Türkiye'nin katılımı önemli mali sonuçlar yaratabileceğinden, müzakereler, bu konuda gerek duyulabilecek mali reformlarla birlikte ancak 2014 yılından sonraki dönemi kapsayan Mali Çerçevenin oluşturulmasından sonra tamamlanabilecektir. ...»

75

Müzakere Çerçeve Belgesi para. 14 ve 15

Müzakerelerin Esası / para. 14:

- «Türkiye, katılımından itibaren, derogasyon almış bir üye devlet olarak ekonomik ve parasal birliğe iştirak eder ...»

Müzakerelerin Esası / para. 15:

- «... [Schengen] müktesebatın bir bölümü, Türkiye'de ancak, Türkiye'nin hazır olma[sı] [halinde uygulanır].»

76

Müzakere Çerçeve Belgesi para. 17

Müzakerelerin Esası / para. 17:

- «Müktesebatın tüm alanlarında, Türkiye, müktesebatı etkili bir şekilde uygulamak veya duruma göre katılımdan makul bir süre önce etkili bir şekilde uygulayabilmek amacıyla, kurumlarını, yönetim kapasitesini, idari ve yargısal sistemlerini, hem ulusal hem de bölgesel düzeyde, Birlik standartlarına yükseltmelidir.
- Daha genel anlamda, bu, etkin ve tarafsız bir kamu hizmeti üzerine kurulmuş iyi işleyen ve istikrarlı bir kamu yönetimini ve bağımsız ve etkin bir yargı sistemini gerektirmektedir.»

77

Müzakere Çerçeve Belgesi para. 18 ve 19

Müzakere Usulleri / para. 18:

- «Müzakerelerin esası, tüm üye devletlerin ve aday ülkenin katıldığı bir Hükümetlerarası Konferansta ele alınır.»

Müzakere Usulleri / para. 19:

- «Komisyon, ... tarama olarak adlandırılan, müktesebatın incelenmesine ilişkin resmi bir süreç başlatır.»

78

Müzakere Çerçeve Belgesi para. 20 ve 21

Müzakere Usulleri / para. 20:

- «...Müzakerelerin seyri sırasında spesifik müzakere başlıklarında varılan anlaşmalar, kısmi bile olsalar, bütün müzakere başlıkları için genel bir anlaşmaya varılıncaya kadar, nihai olarak değerlendirilemez. ...»

Müzakere Usulleri / para. 21:

- «... Konsey, Komisyonun önerisi üzerine oybirliğiyle hareket ederek, her bir başlığın geçici olarak kapanması ve gerektiğinde açılması için performans kriterler belirler. ...»